

Fylkesmannen i Agder

**Tilrådning om vern av Urfjellheia og Dalsheia
naturreservat, Urvassliene naturreservat, og
utvidelser av Kviteflogi naturreservat og
Åmtona naturreservat**

Risør, Gjerstad, Bygland og Åmli kommuner

Agder fylke

Juni 2020

Innhold

Innhold	2
Om verneområdene	3
Hjemmelsgrunnlag	3
Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II	4
Verneverdier.....	5
Urfjellheia og Dalsheia.....	5
Urvassliene	5
Utvidelse av Åmtona naturreservat	6
Utvidelse av Kviteflogi naturreservat	6
Verneformål	6
Andre interesser	7
Saksbehandling.....	7
Bakgrunn	7
Verneprosess– sakshistorikk	8
Viktige endringer etter høring av verneplanen	8
Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser	8
Lokal og sentral høring	9
Innkomne høringsinnspill til verneplanen	10
Fylkesmannens vurdering av høringsinnspillene.....	12
Fylkesmannens tilrådning.....	14
Referanser	15
Vedlegg 1 – Verneforskrift.....	16
Forslag til verneforskrift for Urfjellheia og Dalsheia naturreservat.....	16
Verneforskrift for Urvassliene naturreservat	18
Verneforskrift for Åmtona naturreservat	21
Endringsforskrift for Kviteflogi naturreservat.....	23
Eksisterende forskrift, Kviteflogi natureservat	24
Vedlegg 2 – Vernekart	27
Vedlegg 3 – Innkomne høringsinnspill.....	27

Om verneområdene

Fylkesmannen i Agder legger med dette fram forslag om å opprette Urfjellheia og Dalsheia naturreservat, Urvassliene naturreservat, samt utvidelser av Kviteflogi og Åmtona naturreservat i Risør, Gjerstad, Bygland og Åmli kommuner i Agder fylke. Skogområdene som nå tilrås vernet, er tilbudt staten for varig vern gjennom ordningen med frivillig vern av skog. Tabellen nedenfor gjengir grunnleggende informasjon om verneområdene som tilrås for vern.

Navn	Kommune	Areal daa utvidelse	Areal i daa total	Verdivurdering
Urfjellheia og Dalsheia	Risør		1805	A/ **
Urvassliene	Gjerstad		902	**
Utvidelse Kviteflogi NR	Bygland	162	7008	B
Utvidelse Åmtona NR	Åmli	936	1368	**/-

Hjemmelsgrunnlag

Områdene Urfjellheia og Dalsheia, Urvassliene og utvidelser av Kviteflogi og Åmtona naturreservat foreslås vernet i samsvar med lov av 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven). I loven er det gitt hjemmel for opprettelse av ulike vernekategorier i §§ 35 til 39. Generelle mål for områdevern følger av naturmangfoldlovens § 33. Formålet med det enkelte verneområdet må imidlertid beskrives konkret og knyttes opp mot vilkårene som gjelder for den enkelte vernekategori i §§ 36 og 37. Naturreservat er den strengeste verneformen etter naturmangfoldloven.

Vedtak om opprettelse av naturreservater treffes av Kongen i statsråd etter naturmangfoldloven § 37, som lyder slik:

«Som naturreservat kan vernes områder som

- a) Inneholder truet, sjelden eller sårbar natur
- b) Representerer en bestemt type natur
- c) På en annen måte har særlig betydning for biologisk mangfold
- d) Utgjør en spesiell geologisk forekomst eller
- e) Har særskilt naturvitenskapelig verdi»

Som naturreservat kan også vernes et område som er egnet til ved fri utvikling eller aktive gjenopprettningstiltak å få verneverdier som nevnt i første ledd.

I et naturreservat må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. Et naturreservat kan totalfredes mot all virksomhet, tiltak og ferdsel. I forskriften kan det gis bestemmelser om vern av kulturminner i reservatet.

Treffes vedtak om reservat som krever aktive gjenopprettningstiltak, eller vedtak om reservat der bruk er en forutsetning for bevaring av det biologiske mangfold, skal det samtidig med vernevedtaket legges fram et utkast til plan for skjøtsel for å sikre verneformålet. Planen kan omfatte avtale om bruk av arealer, enkeltelementer og driftsformer. Planen eller avtalen kan inneholde bestemmelser om økonomisk kompensasjon til private som bidrar til områdets skjøtsel».

Vurdering etter naturmangfoldloven kapittel II

I henhold til naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, og det skal framgå av beslutningen hvordan disse prinsippene er tatt hensyn til og vektlagt i vurderingen av saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvingen. Bestemmelsene i naturmangfoldloven skal inngå som en integrert del i skjønnsutøvingen ved saksbehandling av vernesaker etter naturmangfoldloven. Miljøkonsekvensene av vernet skal vurderes i et helhetlig og langsiktig perspektiv, der hensynet til det planlagte vernet og eventuelt tap eller forringelse av naturmangfoldet på sikt avveies.

Etter § 8 i naturmangfoldloven skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Kunnskapsgrunnlaget om natur- og verneverdiene i de foreslåtte naturreservatene er blant annet innhentet gjennom de nasjonale naturfaglige registreringene av skogområder tilbudt for frivillig vern av skog i regi av Miljødirektoratet, jf. *Biofokus-rapport Naturverdier for lokalitet Urffjellheia* (Hertzberg 2019), *Naturverdier for lokalitet Urvassliene* (Jansson 2019), og *Naturverdier for lokalitet Åmtona NR utvidelse* (Olsen 2019). Rapportene dokumenterer godt natur- og verneverdier i området. I tillegg til dette vernes deler av Urffjellheia og Dalsheia med bakgrunn i registreringer gjort gjennom den nasjonale edelløvskogskartleggingen. De registrerte forekomstene av ulike typer rik edelløvskog innenfor verneområdet har høy verneverdi. Utvidelsen av Kviteflogi naturreservat vernes med bakgrunn i allerede registrert og verneverdig naturtype med gammel granskog.

Fylkesmannen i Agder har vurdert verneforslagets effekt på naturverdiene. Verneforskriften åpner for at flere pågående aktiviteter kan videreføres, herunder tradisjonelt friluftsliv og bruk av området til små- og storviltjakt. For enkelte aktiviteter vil et vern innebære restriksjoner, noe som gir verneverdiene en økt beskyttelse. Ut fra dagens kunnskap om arter og naturtyper i de aktuelle områdene vil de aktivitetene som er tillatt i henhold til verneforskriften, etter all sannsynlighet ikke få en vesentlig negativ innvirkning på natur- og verneverdiene. Det følger av vernebestemmelsene at det ikke kan foretas vesentlige inngrep i verneområdet. Etter Fylkesmannens vurdering vil vernet med stor grad av sannsynlighet føre til en positiv utvikling for artene og naturtypene som er registrert der, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

Fylkesmannen er av den oppfatning at kunnskapen om arters bestandssituasjon, naturtypenes utbredelse og økologisk tilstand i denne saken står i et rimelig forhold til sakens karakter, og mener derfor at kravene til kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldloven § 8 er oppfylt. På denne bakgrunn mener vi at det foreligger nok kunnskap om effekten av vernet slik at føre-var-prinsippet ikke tillegges særlig vekt i denne saken, jf. naturmangfoldloven § 9.

Hvilke aktiviteter og tiltak som kan tillates i det foreslåtte verneområdet bestemmes av verneforskriften. Om det kan åpnes for enkelte aktiviteter i naturreservatene, blir vurdert i løpet av verneprosessen, i samsvar med prinsippet om samlet belastning. Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 om økosystemtilnærming og samlet belastning er med dette vurdert og tillagt vekt.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver får ikke særlig betydning i denne saken ettersom et vern vil legge vesentlige begrensninger på hvilke tiltak som kan gjennomføres i området. Videre vil eventuelle godkjente tiltak, som regel i samsvar med verneforskriften, ikke ha vesentlig negativ effekt på verneverdiene, registrerte naturtyper, arter eller økosystem. Når det gjelder § 12 kan for eksempel lokaliseringalternativer være aktuelt å vurdere i forbindelse med søknader om dispensasjon fra verneforskriften.

Verneverdier

Urfjellheia og Dalsheia

Det foreslåtte naturreservatet Urfjellheia og Dalsheia ligger ca. 3 km nordøst for Sønedeled og ca. 9 km nordvest for Risør by i Risør kommune. I 2018 ble det gjennomført naturfaglige registreringer i den nordvestlige delen av det tilbudte området. Det har tidligere blitt gjennomført naturtypekartlegginger i større deler av resterende område som er foreslått for vern gjennom den nasjonale edelløvsogskartleggingen, så dette området ble ikke kartlagt igjen i 2018.

Det tilbudte området er på 1805 daa. Vegetasjonen i området er variert med stor variasjon mellom rike og fattige naturtyper i den nordlige delen av området. De topografiske forholdene i området gir grunnlag for en rik edelløvsog. I kjerneområdene finner det stedvis relativt mye død ved med god død ved-kontinuitet. Tidligere naturtypekartlegginger har blitt gjennomført i 2002, 2009 og 2010 og hele ni registrerte naturtyper finnes i det foreslåtte verneområdet. Området vest for Dalsvann har seks registrerte naturtyper. Disse består av områder med rik edelløvsog av typen lågurt-eikeskog og alm-lindeskog. Tre av disse naturtypene har fått A-verdi, altså «svært viktige» naturtypelokaliteter med naturverdier av nasjonal verdi. Øvrige tre naturtyper på vestsiden av Dalsvann består av rik edelløvsog av typen lågurt-eikeskog med B-verdi altså «viktige» naturtypelokaliteter med naturverdier av høy regional verdi. Delen av det foreslåtte verneområdet øst for Dalsvann har tre registrerte naturtyper der to av dem består av rik edelløvsog av typen lågurt-eikeskog og en består av gammel barskog. De tre sistnevnte lokalitetene har B-verdi, altså «viktige» naturtypelokaliteter med naturverdier av høy regional verdi. Til sammen 548 daa av foreslått verneområdet består av tidligere registrerte naturtyper.

Urfjellheia og Dalsheia skårer generelt høyt på treslagsfordeling, vegetasjonsvariasjon, topografisk variasjon og rikhet. De største kvalitetene ved området er knyttet til rik og gammel edelløvsog. Både lågurt-edelløvsog og frisk rik edelløvsog er naturtyper som er rødlistet. Det finnes flere rødlistearter knyttet til blant annet gammel eik og død ved. Barlind finnes i deler av det foreslåtte verneområdet. Totalt sett dekker området viktige mangler knyttet til inndekning av viktige naturtyper i vernet i Agder fylke. Den nordvestlige delen av området som ble kartlagt 2018 blir vurdert som et verneverdig område med regional verdi (**). Noen av parameterne som området ble målt på og der det ikke fikk særlig høyt skår var på arrondering og størrelse, samt på andel gamle løvtrær og gamle bartrær. Ser man hele det tilbudte området samlet; der ytterligere areal inkludert seks registrerte naturtyper tilkommer, så er det grunn til å tro at området hadde blitt vurdert til enda høyere verneverdi.

Urvassliene

Det foreslåtte naturreservatet Urvassliene ligger rett vest for Urdvatn i Gjerstad kommune i Agder, ca. 3 km vest for Fiane. Området består av et platå bestående av myr og furu som dominerende treslag, samt en lisode ned mot Urdvatn med svaberg-furuskog øverst og mer produktiv skog ned mot vannet der treslagene gran, osp og eik dominerer. Skogen vokser stort sett på impediment eller mark med lav bonitet, men partier med middels bonitet inngår. Det er generelt fattig vegetasjon. Konsentrasjonen av død ved er relativt lav, men finnes i nesten alle nedbrytningsklasser og kontinuiteten beskrives som god.

Det er registrert to kjerneområder innenfor det kartlagte tilbudsområdet med følgende naturtyper; en gammel lavlandsblandskog av type boreonemoral gran-blandingskog med B-verdi, altså regional verdi, samt en gammel granskog av typen gammel lavlandsgranskog med C-verdi, altså lokal verdi.

De største kvalitetene i området er knyttet til stor grad av urørthet de siste tiårene med forekomst av jevnt over gammel skog. I området finnes flere hule eiker og osper som kan inneholde store antall arter, deriblant truede arter. En mangel ved området er at det er påvist lite artsmangfold. Urvassliene blir vurdert som et verneverdig område med regional verdi (**).

Utvidelse av Åmtona naturreservat

Den foreslåtte utvidelsen av Åmtona naturreservat ligger øst, nord og på vestsiden av det eksisterende naturreservatet som ligger øst for Gjøvdal i Åmli kommune. I 2018 ble det gjennomført naturfaglig kartlegging i det tilbudte utvidelsesområdet. Området har stor høydevariasjon og strekker seg fra litt under 300 meter opp til over 700 meter over havet på det høyeste. De lavereliggende områdene er dominert av blåbærskog, mens det går over til mer bærlyngdominans og lyngskog/lyngmark jo lenger opp man kommer. I lisdene i sør og vest finnes edelløvsogger med svak bærlyng-lågurtskog. Området skårer høyt på urørthet og topografisk variasjon. Skogen er gammel og man ser lite tegn til nyere tids inngrep. Det er mange gamle trær i området og det finnes jevnt over en del død og døende ved. Det er registrert tre kjerneområder i den foreslåtte utvidelsen; en rik edelløvsog, en gammel boreal løvsog og en gammel granskog. Det er registrert flere rødlistede arter i området som er knyttet til eldre edelløvtrær og det finnes mye død og døende osp i flere nedbrytningsstadier. Området får også høy skår på arrondering.

Totalt sett blir utvidelsen av Åmtona vurdert som et verneverdig område med regional verdi (**). Med middels mangelloppfyllelse dekker utvidelsen opp mangler i vernet på grunn av områdets høyproduktive og biologisk gamle skog. Utvidelsen vil bidra til en forbedret arrondering av det eksisterende naturreservatet.

Utvidelse av Kviteflogi naturreservat

Den foreslåtte utvidelsen av Kviteflogi naturreservat ligger på nordsiden av eksisterende naturreservat. Nåværende Kviteflogi naturreservat ligger østvendt ned mot Byglandsfjorden i Setesdal i Bygland kommune. Selv om utvidelsen er ikke stor arealmessig, bare 162 dekar, omfatter den en naturtypelokalitet med gammel granskog av viktig regional verdi (B). Det tilbudte området vil bidra til at vi får inkludert verneverdier knyttet til eldre barskog i eksisterende verneområde og i tillegg vil det bidra til en forbedret arrondering.

Verneformål

Formålet med Urfjellheia og Dalsheia naturreservat er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik edelløvsog, med forekomster av eik-lindeskog, alm-lindeskog og rasmaklindeskog, samt gammel barskog.

For Urvassliene naturreservat er formålet å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel granskog og gammel lavlandsblandingskog med stor grad av urørthet.

Formålet med Kviteflogi naturreservat er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av alm-lindeskog, gammel barskog og sørvendt berg og rasmak med et rikt artsmangfold og mange truede og sjeldne arter.

For Åmtona naturreservat er formålet å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik, variert og gammel edelløvsog med partier med meget gammel eikeskog og gammel lavlandsgranskog. Forekomster av rik, hellende, engpreget eik-lindeskog, og meget rik

blandingsedelløvsskog på skredjord, gir området særskilt betydning for biologisk mangfold generelt, og sjeldne og truede arter spesielt. Området representerer en spesiell utpost-forekomst for gammel eik med eik forekommende sjeldent høyt i terrenget, opp til 550 meter over havet.

Det inngår i verneformålet for alle de tilrådte naturreservatene at det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

Andre interesser

De tilbudte områdene er alle i mer eller mindre grad brukt til små- og storviltjakt, samt friluftsliv. Orienteringsgruppa i Gjerstad IL har et orienteringskart som strekker seg over hele området som tilrådes vernet som Urvasliene naturreservat.

Saksbehandling

Bakgrunn

Norge har forpliktet seg til å ta vare på vårt biologiske mangfold gjennom nasjonale målsettinger og internasjonale avtaler. Vern av skogområder skal bidra til et representativt vern av skogtyper og sikre trua arter og naturtyper i norsk skog. Norge har stor variasjon av skogtyper, også skogtyper som er internasjonalt sjeldne. Nær 50 prosent av de trua og nær trua artene i Norge lever i skog.

Vern av skog har de siste 15 årene vært prioritert i verneplanarbeidet i Norge, og Stortinget har vedtatt et mål om vern av 10 prosent av skogarealet. Per januar 2020 er ca. 5 % av all skog og av dette 3,8 % produktiv skog i Norge vernet, jf. tall fra NIBIO. Målet er langsiktig, og vern av privat skog skal fremdeles være frivillig. Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 25 (2002-2003) sluttet Stortinget seg til Regjeringens innstilling om en kraftig opptrapping av skogvernet. Den samme stortingsmeldingen trakk også fram viktige prinsipper og satsingsområder for en opptrapping av skogvernet. Et slikt prinsipp er at et utvidet skogvern skal følge de faglige anbefalingene fra rapporten til NINA og Skogforsk om «Evalueringen av skogvernet i Norge».

Regjeringens arbeid knyttet til vern av skog foregår nå etter to hovedlinjer; frivillig vern av skog og vern av skog på statens grunn. I stortingsmeldingen trekkes begge strategiene fram som viktige for å oppnå myndighetenes mål for det fremtidige skogvernet i Norge. I Granavolden-plattformen, går det også fram at skogvernet skal gjennomføres på en slik måte at det får minst mulige konsekvenser for avirkningen og skognæringens bidrag til det grønne skiftet.

Ordningen med frivillig vern av skog innebærer at skogeier(e) tilbyr staten vern av egne skogarealer. Arbeidet skjer i nært samarbeid mellom Norges skogeierforbund og miljøvernmyndigheten. Miljøvernmyndigheten vurderer tilbudet og iverksetter gjennomføring av naturfaglige registreringer for å få kartlagt verneverdiene. Dersom det etter en slik registrering er aktuelt å fremme et forslag om vern for det kartlagte arealet, blir det holdt forhandlinger med grunneier(e) om avgrensning, utforming av vernekart og verneforskrift samt økonomisk erstatning. Når staten og grunneier er kommet til enighet om disse punktene vil verneforslaget gjennomgå saksbehandling i tråd med reglene i naturmangfoldloven. I mange tilfeller skjer Fylkesmannens saksbehandling parallelt med at det utformes avtaler om økonomisk erstatning, slik at tilrådningsen av verneområdet til Miljødirektoratet sendes om lag samme tid som avtalene inngås med grunneierne. Denne framgangsmåten gjør at saksbehandlingstiden blir betydelig kortere i flere av verneprosessene der konfliktnivået er lavt.

Verneprosess– sakshistorikk

Fylkesmannen mottok tilbud om skog for vern i Urfjellheia og Dalsheia i april 2018 og i mars 2019. Tilbud om skog i Urvassliene ble mottatt i august 2018. Tilbud om utvidelse av Åmtona naturreservat ble mottatt i april 2018 og tilbud om utvidelse av Kviteflogi naturreservat ble mottatt i mars 2019.

I regi av Miljødirektoratet, gjennomførte Biofokus registreringer av natur- og verneverdier i deler av området Urfjellheia og Dalsheia samt i Urvassliene i august 2018 og i utvidelsen av Åmtona i september 2018. De tilbudte områdene ble vurdert som regionalt verneverdige (**). I resterende deler av Urfjellheia og Dalsheia er det ikke gjennomført naturfaglige registreringer, men verneverdiene her er godt dokumentert gjennom den landsdekkende kartleggingen av edellauvskog gjennomført i 2010. Utvidelsen av Kviteflogi vil inkludere verneverdier knyttet til en registrert naturtype med regionalt viktig gammel barskog i eksisterende naturreservat.

Skogtaksering, som danner grunnlaget for erstatningsberegningen for området, ble gjennomført i Urfjellheia og Dalsheia senhøsten 2019. Urvassliene samt utvidelsene av Kviteflogi og Åmtona vil bli verditaksert i løpet av våren/sommeren 2020. Fylkesmannen forventer at det vil foreligge forslag til avtaler med grunneierne i løpet av høsten 2020.

Fylkesmannen meldte oppstart av verneprosessen for Urfjellheia og Dalsheia, Urvassliene, samt utvidelser av Kviteflogi og Åmtona naturreservat den 01.11.2019. Oppstartsmeldingen ble sendt ut til grunneierne og øvrige direkte berørte parter, deriblant Risør, Gjerstad, Åmli og Bygland kommuner, Aust-Agder fylkeskommune, Statens Vegvesen samt andre aktuelle lokale lag og foreninger. Melding om oppstart av verneplanarbeid ble annonsert i Agderposten, Tvedestrandsposten og Aust-Agder blad. Det kom totalt inn 7 innspill til oppstartsmeldingen.

Verneplan med forslag til vernekart og verneforskrift ble sendt på høring 02.04.2020 til grunneierne i nye og eksisterende naturreservat, samt representanter for Norskog, representant for AT Skog og Miljødirektoratet. Se avsnitt nedenfor om lokal og sentral høring for fullstendig liste over mottakere.

Viktige endringer etter høring av verneplanen

Ved en feiltagelse ble ikke vernearealet i eksisterende naturreservat inkludert i verneforskriften for Åmtona naturreservat i høringen. Dette er rettet i ny verneforskrift.

Etter innspill fra Åmli kommune (se under *Innkommne høringsinnspill til verneplan*) og i dialog med AT Skog og grunneier, er bestand 43 og 44 på ca. 35 daa på gnr/bnr 20/3 tatt ut av utvidelsen av Åmtona naturreservat. Totalareal (daa) for Åmtona naturreservat blir 1368 daa.

Forvaltning, økonomiske og administrative konsekvenser

Verneformålet i Urfjellheia og Dalsheia naturreservat, Urvassliene naturreservat og utvidelsene av Åmtona og Kviteflogi naturreservat er knyttet opp mot å frede alt naturlig plante- og dyreliv i området.

I Urfjellheia og Dalsheia er mye av mangfoldet knyttet til rik edelløvsog som i størst mulig grad skal få utvikle seg videre i retning av en naturskog, altså sikres gjennom fri utvikling uten inngrep. Unntak fra prinsippet om fri utvikling kan gjelde for deler av området som har større preg av hagemark. Der kan det være aktuelt med forsiktig uttak av konkurrerende gran og eventuell furuskog, samt fristilling av eldre eiketrær og andre eldre edelløvtrær. Fjerning av eventuelle fremmede treslag for å unngå spredning kan også være et aktuelt tiltak. Det finnes forekomster av barlind i området der verdiene vil kunne bli truet av gjenvoksing og fortetting fra omkringliggende skog. Det vil derfor med fordel

kunne iverksettes skjøtselstiltak som fristilling og oppslag av gran rundt barlinden. Fylkesmannen vil anbefale at det etter vernevedtak utarbeides forvaltningsplan for Urfjellheia og Dalsheia naturreservat.

I Urvasliene er det meste av mangfoldet knyttet til gammel granskog og gammel lavlandsblandingskog med stor grad av urørthet. Verneverdiene utvikles best ved liten eller ingen skjøtsel; altså at disse sikres gjennom fri utvikling. En fremtidig gjennomføring av skjøtsel bør derfor kun unntaksvis bli nødvendig for å oppfylle verneformålet.

Mangfoldet i utvidelsen av Åmtona naturreservat er knyttet til gammel edelløvsog, spesielt eikeskog. For å bevare kvaliteten på naturtyper med eldre eik kan skjøtselstiltak i form av fristilling av eldre eiker virke positivt. Eiketrær og mange av artene knyttet til eldre eik er avhengig av sollys for å trives. I tillegg består utvidelsen av gammel lavlandsblandingskog og gammel granskog. De biologiske verdiene i disse naturtypene sikres best gjennom fri utvikling uten inngrep.

I utvidelsen av Kviteflogi naturreservat er formålet med vern knyttet til bevaring av gammel barskog med innslag av død ved og viss del av grov osp. De biologiske verdiene som finnes i den foreslåtte utvidelsen sikres best gjennom fri utvikling uten inngrep.

For alle områder gjelder at forutsetningene kan forandre seg på sikt. For å sikre verneverdiene må det derfor vurderes om det i fremtiden skal utarbeides en forvaltnings- eller skjøtelsesplan for områdene for å avklare behov for iverksetting av tiltak som fremmer verneverdiene.

Videre må forvaltningsmyndigheten sørge for tilgjengelige ressurser for administrasjon av området, herunder behandling av eventuelle dispensasjonssøknader og oppfølging av oppsynstjenesten.

Lokal og sentral høring

I tillegg til de direkte berørte høringsinstansene som er nevnt i avsnitt verneprosess- sakshistorikk, ble forslag til opprettelse av de fire aktuelle skogvernområdene i tillegg sendt på høring til følgende parter: Åmli kommune, Bygland kommune, Gjerstad kommune, Risør kommune, Bygland idrettslag, Risør Idrettslag, Bygland jeger- og fiskarlag, Risør Jeger og Fiskeforening, Gjerstad historielag, Gjerstad idrettslag, Havrefjell turlag Søndeled, Risør historielag, Åmli Jeger- og fiskeforening, Gjerstad Jeger og Fiskeforening, Idun idrettslag Søndeled, Friluftsrådet sør, Norsk ornitologisk forening Aust-Agder, Agder/Telemark skogeierforening v/Tron Olav Tinnes, Norskog v/ Erik Ødegård, Norskog v/ Øyvind Sørhuus, Statens skogsakkyndige Dag Heintz, Miljødirektoratet, Norges skogeierforbund, Agder fylkeskommune, Fylkesmannens landbruksavdeling, Statens Vegvesen Region Sør, Naturvernforbundet Agder, Norsk Zoologisk forening, Sørlandsav. v/Thor Inge Vollan, Agder Energi, Statens naturoppsyn, Agder Botaniske forening, Agder Naturmuseum og botaniske hage, Norges Bondelag Agderkontoret, DNT Sør, Forum for Natur og friluftsliv-Agder, Norsk organisasjon for terreng sykling (NOTS), AVINOR AS, Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard, Den Norske Turistforening, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon Friluftsrådernes Landsforbund, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Luftfartstilsynet, Natur og Ungdom, Norges Geologiske Undersøkelser, Norges Jeger- og Fiskerforbund, Norges Luftsportsforbund, Norges Miljøvernforbund, Norges Naturvernforbund, Norges Orienteringsforbund, Norges Skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk Biologforening, Norsk Botanisk Forening, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for bioøkonomi – NIBIO, Norsk Ornitologisk Forening, Norsk Sau og Geit, Norsk Zoologisk Forening, SABIMA, Landbruksdirektoratet, Statkraft SF, Statnett SF,

Stedsnavntjenestene for Østlandet og Agderfylkene, Statskog, Norges miljø- og biovitenskapelige universitet, Verdens Naturfond, Banenor og Kartverket.

Innkomne høringsinnspill til verneplanen

Ved høringsfristens utløp var det kommet inn 11 innspill til verneforslaget for Urfjellheia og Dalsheia, Urvassliene, samt utvidelser av Kviteflogi og Åmtona naturreservat. Etter høringsfristens utløp kom det inn et innspill fra Åmli kommune som også er inkludert i tilrådingen. Totalt har det ved tilråding kommet inn 12 innspill på høringen. Et sammendrag av hovedinnholdet i innspillene og Fylkesmannens vurdering av dem følger nedenfor. Alle innkomne innspill følger i sin helhet vedlagt oversendelsen av tilrådingen til Miljødirektoratet.

Følgende høringsparter kom med tilbakemelding om at de ikke hadde noen innspill eller merknader til verneforslaget, og vil derfor ikke bli kommentert nærmere: *Statens Vegvesen, Bane Nor og Forsvarsbygg*.

Forum for Natur og Friluftsliv mener at vern av skog kan være et godt virkemiddel for å sikre biologisk mangfold, og ønsker et vern velkommen. De har ingen kommentarer til endringene som er gjort etter innspill til oppstartmeldingen, og de støtter forslaget til verneforskriftene. Verneforskriftene for de omtalte naturreservatene ivaretar både det biologiske mangfoldet og det tradisjonelle friluftslivet i området, derfor støtter de verneforslagene.

Direktoratet for mineralforvaltning skriver at de ga uttalelse uten merknad til melding om oppstart av frivillig skogvern i ovennevnte områder 26.11.2019. Det har ikke kommet til nye registreringer av mineralske ressurser, uttak av mineralske masser eller bergrettigheter i området. De har dermed ikke nye merknader til fylkesmannen sin tilråding av vern.

Slik Fylkesmannen vurderer det, trenger heller ikke innspillene fra Forum for natur og Friluftsliv, samt fra Direktoratet for mineralforvaltning noen nærmere kommentarer fra vår side.

Norges Jeger- og Fiskerforbund, Aust-Agder skriver at de ser positivt på de nye naturreservatene, samt utvidelse av eksisterende naturreservat. Dette fører til vern av leveområde for vilt. NJFF-Aust-Agder ser det som en forutsetning at jakt, fiske, fangst og friluftsliv kan utøves som vanlig. Det må også finnes gode løsninger for å få tatt ut felt storvilt i områda.

Bygland kommune

Kommunedirektøren skriver at man generelt ikke bør verne areal som ligger til rette for skogproduksjon. For utvidelsen av Kviteflogi skriver kommunen videre at skogen er vanskelig tilgjengelig og vil med dagens tømmerpriser ikke være drivverdig. Området som ligger inne som MiS-figur skal ifølge skogbruksplan stå urørt. Ut fra skogens tilgjengelighet for avvirking og at det allerede er føringer som tilsier at deler av området ikke skal avvirkes, har kommunedirektøren ingen merknader til utviding av Kviteflogi naturreservat eller til verneforskriften.

Videre skriver kommunen at til sammen 24 % av arealet i Bygland er verna og at de er kjent med at det er snakk om vern av flere områder. Kommunen synes at Bygland kommune begynner å ha vernet mye areal. Det er viktig for kommunen at man ikke båndlegger areal som i framtida kan gi grunnlag for kraft- og tømmerproduksjon til vekst og sysselsetting i Bygland. Kommunedirektøren mener at Fylkesmannen må vektlegge større grad av samfunnsmessige helhet ved framtidige verneprosesser. Kommunen ber også om at Fylkesmannen får fram en oversikt over hvor stor del av det produktive skogarealet som er verna i kommunen.

Norges Vassdrags og Energidirektorat

Norges Vassdrags- og Energidirektorat (NVE) skriver at Agder Energi Nett har områdekonsesjon og er netteier i alle de berørte områdene. Skagerak Nett eier en 132 kV-luftledning som går i nærheten av Urfjellheia og Dalsheia. Agder Energi Nett har en 22 kV-linje som går vest for Åmtona. NVE skriver at verken Skagerak Nett AS eller Agder Energi Nett AS er på høringslisten. De ber derfor Fylkesmannen om å ta kontakt med nettselskapene for å bekrefte at verneforslaget ikke kommer i konflikt med eksisterende eller planlagte prosjekter. Når det gjelder vannkraft så skriver NVE at det finnes et digitalt kartlagt vannkraftpotensial på 1,44 GWh i Sagbekken som ligger nord for den foreslåtte utvidelsen av Åmtona naturreservatet. De skriver videre at inntak og utløp i Sagbekken ligger utenfor området mens vannveien muligens vil krysse det foreslåtte området. NVE kjenner ikke til konkrete planer for utnyttelse av dette potensialet. NVE ber fylkesmannen å opplyse grunneiere om potensialet i Sagbekken.

Norskog – Urfjellheia og Dalsheia

Norskog ber om at § 6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene) punkt b) endres fra «Nødvendig uttransport av felt elg og hjort ...». Til «Nødvendig uttransport av **felt vilt**». Norskog peker på at nåværende formulering sammenfaller med formulering i motorferdselloven, men at den er lite gjennomtenkt. Norskog skriver at dette for det første er på grunn av at vi i fremtiden vil se en utvikling av jaktformer, kjøretøy mv nokså sikkert føre til at motorferdselsforskriften vil bli endret. Da vil ikke formuleringene lenger være sammenfallende. For det andre er norsk natur utsatt for et kontinuerlig press fra invaderende og nye arter, for eksempel villsvin. Det vil da umiddelbart oppstå et behov for å kjøre ut felt villsvin fra naturreservatene. Det vil derfor være mer fremtidsrettet om formuleringen i verneforskriften er av mer generell karakter slik at den lettere vil være tilpasset den generelle utviklingen og ikke begrenset til spesifikke arter. En slik videre formulering vil ta høyde for at det i dag er vanskelig å forutse hvilke arter som i fremtiden kan være aktuelle å forvalte innenfor naturreservatet.

Videre skriver Norskog at regulering av motorferdsel i forbindelse med jakt er strengt regulert i Norge gjennom motorferdselloven og - forskriften. Innskrenking av muligheten for utkjøring av lovlig felt vilt i naturreservat må derfor begrunnes med spesifikke verneverdier i det konkrete reservatet. Dersom det er behov for en slik innskrenking, mener Norskog at den naturlige konsekvensen ville vært at motorferdsel burde totalforbys da det er vanskelig å se for seg at utkjøring av en felt elg er akseptabelt mens utkjøring av et villsvin ikke er det.

Til slutt skriver Norskog at kan et alternativ være å benytte definisjonen «storvilt» (definert som i forskrift om utøvelse av jakt, fangst og felling, §3) istedenfor hjort og elg. Dette dersom det i motorferdselsforskriften i fremtiden åpnes opp for uttransport av felling av andre arter, så vil dette kunne være forenelig med verneforskriften.

Norskog - Urvassliene

Grunneier Anders Skorstøl gjennom hans skogfaglige representant, Erik Ødegård i Norskog, ønsker at stier blir merket i vernekartet. Dette fordi det er ønskelig at disse stiene kan vedlikeholdes (ihht. § 4e) av hensyn til tur – og friluftsliv (§ 5b), samt benyttes som ferdselsåre for utkjøring av felt vilt (ihht. § 6b). Utover dette har grunneier ingen bemerkninger til foreslått verneforskrift.

Orienteringsgruppa Gjerstad IL

Gjerstad IL informerer om at de har et orienteringskart som strekker seg fra Skorstøl i sørvest og Grytinggrend i nordøst. Hele området som er foreslått vernet som Urvassliene naturreservat ligger på idrettslagets kart. De ber om å få inn et punkt i verneforskriftens §4 som åpner opp for mindre o-løp og turorientering: «Orienteringsløp med maksimalt 200 deltakere samt turorientering, forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt på fylkesnivå i henhold til pkt 2.2 i "Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere" av 3.12.1989, samt at øvrige relevante punkter i avtalen følges.»

Åmli kommune

Åmli kommune skriver at de finner det beklagelig at Fylkesmannen ikke har tatt ut bestand 43 og 44 på gnr/bnr 20/3 av verneområdet. De skriver at arealet riktignok ikke utgjør mer enn vel 50 daa, men prinsipielt bør området tas ut da de beskrevne verneverdiene i lia ikke kan være knyttet til denne skogen med alder 60-65 år og at et vern av slike arealer går på bekostning av avvirkning og skognæringens rolle i det grønne skiftet. I tillegg vil et vern av disse arealene øke sannsynligheten for framtidig oppblomstring av skadeinsekter med påfølgende skader på tilgrensende produksjonsskog utenfor verneområdet. Videre ber Åmli kommune om at Fylkesmannen ved senere verneplaner sender med oversikt over det produktive skogarealet i kommunen, fordelt på kategoriene «vernet», «sendt på høring for vern» og «meldt oppstart om vern», da slik informasjon ikke framkommer av verneplanen i høringen.

Fylkesmannens vurdering av høringsinnspillene

Norges Jeger og Fiskerforbund

Fylkesmannen påpeker at det i alle naturreservat i denne tilrådingen vil være tillatt å jakte og fiske. Det vil også være tillatt å transportere ut felt storvilt med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget. Videre er det etter ønske fra en av grunneierne i Urfjellheia og Dalsheia åpnet opp for å kunne transportere felt storvilt med ATV og/eller traktor på traktorveier/traktorsleper som er tegnet inn på vernekartet.

Bygland kommune

Fylkesmannen tar med seg kommunens innspill om å i større grad vektlegge samfunnsmessige perspektiv i fremtidige verneprosesser. Vi har per i dag ikke noen oversikt over hvor stor andel av den produktive skogen i Bygland kommune som er vernet, men det foreligger planer om å utarbeide en GIS-analyse for å få frem dette for alle kommunene i Agder. Når resultatene av analysen foreligger, vil kommunen få beskjed om dette.

Norges vassdrags- og energidirektorat

Fylkesmannen har etter innspillet fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) vært i telefonkontakt med Skagerak Nett gjeldende luftledningen som går nær vernegrensen til Urfjellheia og Dalsheia. Det såkalte «ryddebeltet» på 33 meter, 16,5 meter på hver side av ledningen, er en tinglyst rettighet som Skagerak Nett har på alle eiendommer med luftledninger. Vernegrensen i Urfjellheia og Dalsheia går ikke over grensen for det tinglyste ryddebeltet på eiendommen og Skagerak Nett har derfor ingen merknader til vern av skog i dette området.

Når det gjelder NVEs merknad til luftledningen tilhørende Agder Energi vest for den foreslåtte utvidelsen av Åmtona naturreservat, så har Agder Energi vært høringspart på både oppstartsmelding og høring for de fire områdene i denne tilrådingen. Det har ikke kommet inn innspill fra Agder Energi og Fylkesmannen mener derfor at de ikke har hatt merknader til vern av disse områdene.

Når det gjelder vannkraftpotensialet i Sagbekken ved utvidelsen av Åmtona naturreservat så har Fylkesmannen vært i kontakt med grunneier per telefon og fått opplyst at grunneier er klar over vannkraftpotensialet i Sagbekken og ønsker ikke å gå videre med vannkraft i området.

Norskog – Urfjellheia og Dalsheia

Formuleringen i §6 b) er en standardisert formulering fastlagt av Klima- og miljødepartementet som Fylkesmannen ikke kan påvirke. Fylkesmannen oppfordrer Norskog til å ta opp generelle innspill til forskriftmalen for verneområder direkte med Miljødirektoratet.

Norskog - Urvassliene

Fylkesmannen har etter dialog med grunneiers representant i Norskog kommet frem til at grunneiers ønske om å vedlikeholde eksisterende stier er godt nok sikret gjennom verneforskriftens §4 (generelle unntak fra vernebestemmelsene) punkt e) at vernebestemmelsene i §3 annet ledd ikke er til hinder for «Merking, rydding og vedlikehold av stier og veier som eksisterte på vernetidspunktet.» På samme måte har Fylkesmannen i samråd med Norskog kommet frem til at grunneiers rett til utkjøring av felt elg og hjort er sikret gjennom verneforskriftens §6 (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene) punkt b) at ferdselsbestemmelsene i §5 annet ledd ikke er til hinder for «Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget». Det er derfor ikke behov for at stiene i områdes merkes i vernekartet.

Orienteringsgruppe Gjerstad IL

Fylkesmannen mener at en videreføring av allerede pågående orienteringsaktivitet, inkludert orienteringsløp med inntil 200 deltakere hvert 3.-4. år, ikke vil representere noen reell trussel overfor verneverdiene i Urvassliene. Det understrekes imidlertid at det, ved utlegging av poster til større orienteringsløp, er ønskelig at antall poster innenfor naturreservatet begrenses og at det utarbeides en evalueringsrapport i etterkant. Start og mål, samt eventuelle utplasserte toalettmuligheter bør legges utenfor verneområdet. Det forutsettes videre at orienteringsgruppa i forkant av gjennomføring av arrangement har kontakt med grunneier samt har årlig kontakt med forvaltningsmyndigheten/fylkesmannens miljøvernavdeling i tråd med punkt 2.2 i «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og Rettighetshavere». Det er innarbeidet en bestemmelse i verneforskrift som Fylkesmannen mener sikrer at pågående orienteringsaktivitet i området skal kunne fortsette som før, jf. § 4 i). Dersom verneforskriften blir vedtatt slik den er foreslått nå, innebærer dette, utover årlig kontakt med forvaltningsmyndighet/fylkesmannens miljøvernavdeling, at det kun må søkes om dispensasjon fra vernebestemmelsene dersom det skal avholdes orienteringsløp med over 200 deltakere og dersom det eventuelt blir aktuelt med gjennomføring av andre tiltak innenfor det foreslåtte naturreservatet.

Åmli kommune

Fylkesmannen tar med seg Åmli kommunes ønske om å få en oversikt over andel vernet produktiv skog i kommunen. Det foreligger planer om å utarbeide en GIS-analyse for å få frem denne informasjonen for alle kommunene i Agder. Når resultatene av analysen foreligger, vil kommunen få beskjed om dette.

Når det gjelder uttak av bestand 43 og 44 fra verneområdet har Fylkesmannen gjort en grundigere vurdering av naturverdiene i de to nevnte bestandene. Etter samtale med både grunneiers representant i AT Skog og med grunneier selv, så har Fylkesmannen fått bekreftet det som Åmli kommune nevner i innspillet til verneplanen, at bestand 43 og 44 mest sannsynlig er plantet

granskog. Eldre granskog på bonitet 17 kan i utgangspunktet være interessant og skogstypen er en mangel i skogsvernet i Agder. Når det nå viser seg at skogen er plantet og ikke selvforynget mener Fylkesmannen at det trolig finnes begrensede verneverdier i akkurat denne delen av det foreslåtte verneområdet. Vi velger derfor å ta det meste av disse to bestandene ut av verneområdet. Som Åmli kommune skriver så ligger trolig kjerneområdet med gammel lavlandsgranskog som er registrert i området litt lenger sør. Fylkesmannen velger imidlertid å beholde en liten del av bestand 43 for å være sikre på at hele kjerneområdet beholdes innenfor verneområdet, samt for å skape en buffersone mellom kjerneområde og produksjonsskogen. Dette mener Fylkesmannen er riktig i forhold til at en fremtidig flatehogst på bestand 43 vil kunne påvirke kjerneområdet negativt. Se endringer for utvidelsen av Åmtona naturreservat i vedlegg 2 – Vernekart.

Som en kommentar til Åmli kommunes innspill gjeldende skadeinsekter så mener Fylkesmannen at risikoen for oppblomstring av skadeinsekter generelt i mye større grad foreligger i områder med større arealer av monokultur, som for eksempel plantefelt. Naturskoger, som får utvikle seg fritt, har større motstandskraft mot eksempelvis barkebiller, siden slike skoger også inneholder barkebillens naturlige predatorer (Naturvårdsverket 2018). Som en generell merknad til påstander om vernet skog som en trussel mot produksjonsskog når det gjelder skadeinsekter, viser nyere forskning at dette ikke er en realitet på landskapsnivå (Schroeder & Weslien 2020). Derimot kan det finnes lokale unntak der skadeangrep kan ledes tilbake til vernet skog, på samme måte som det kan skje lokale utbrudd fra ikke-vernet skog. Et viktig ledd i arbeidet med å bekjempe skadeinsekter i skog er å øke aldersvariasjon og struktur i bestandene, og med dette minske bruken av flatehogst, samt øke mengden død ved i produksjonsskogen (Naturvårdsverket 2020).

Fylkesmannens tilrådning

Fylkesmannen i Agder anbefaler med dette opprettelse av Urfjellheia og Dalsheia naturreservat, Urvassliene naturreservat, samt utvidelse av Kviteflogi- og utvidelse av Åmtona naturreservat med de endringene som kommer frem av tilrådingen.

Referanser

Naturvårdsverket 2018. PM: Vägledning om granbarkborrar och förvaltning av skyddade områden. 2018.

Naturvårdsverket. 2020. <http://www.naturvardsverket.se/Stod-i-miljoarbetet/Vagledning/Skyddad-natur/Granbarkborre/>

Shroeder, M. & Weslien, J. 2020. Skyddade områden och risk för angrepp av granbarkborre. SLU – Fakta Skog nr 3: 2020.

Vedlegg 1 – Verneforskrift

Forslag til verneforskrift for Urfjellheia og Dalsheia naturreservat

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik edelløvskog, med forekomster av eik-lindeskog, alm-lindeskog og rasmarklindeskog, samt gammel barskog.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 48/1,4 og 49/3 i Risør kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1805 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Risør kommune, hos Fylkesmannen i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet.

I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.

- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier og veier som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk
- g) Beiting
- h) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner. I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom på eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtts- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget, og med traktor og ATV på eksisterende traktorveier avmerket på vernekartet.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.
- d) Nødvendig uttransport av tømmer fra bakenforliggende skog på eiendom 48/1 på eksisterende traktorvei avmerket på vernekartet.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- e) Øvingskjøring for formål nevnt i §6 første ledd.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e, h og § 7 a, b og d.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom

sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Verneforskrift for Urvassliene naturreservat

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av gammel granskog og gammel lavlandsblandingskog med stor grad av urørthet.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 4/1, 4/4-5 i Gjerstad kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 902 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Gjerstad kommune, hos Fylkesmannen i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier og veier som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk
- g) Beiting
- h) Utsetting av saltstein.
- i) Orienteringsløp med maksimalt 200 deltakere samt turorientering, forutsatt at det er gjennomført årlig kontakt på fylkesnivå i henhold til pkt. 2.2. i «Avtale om retningslinjer for o-idrettens forhold til naturmiljø og rettighetshavere» av 3. desember 1989, samt at øvrige relevante punkter i avtalen følges.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Sykling, ridning og bruk av hest er forbudt utenom på eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulans-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Oppsetting og vedlikehold av gjerder.
- e) Øvingskjøring for formål nevnt i §6 første ledd.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og h og § 7 a, b og d.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Verneforskrift for Åmtona naturreservat

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av rik, variert og gammel edelløvskog med partier med meget gammel eikeskog og gammel lavlandsgranskog. Forekomster av rik, hellende, engpreget eik-lindskog, og meget rik blandingsedelløvskog på skredjord, gir området særskilt betydning for biologisk mangfold generelt, og sjeldne og truede arter spesielt. Området representerer en spesiell utpost-forekomst for gammel eik med eik forekommende sjeldent høyt i terrenget, opp til 550 moh.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 20/3, 20/7, 20/10 og 20/11 i Åmli kommune.

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 1368 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Åmli kommune, hos Fylkesmannen i Agder, i Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.

- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk
- g) Beiting
- h) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøttsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner.
- b) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- e) Øvingskjøring for formål nevnt i §6 første ledd.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og h og § 7 a, b og d.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks. Samtidig oppheves forskrift om vern av Åmtona naturreservat, Åmli kommune, Aust-Agder, FOR-2014-02-14-167, med tilhørende vernekart.

Endringsforskrift for Kviteflogi naturreservat

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

I forskrift FOR-2017-12-15-2050 om vern av Kviteflogi naturreservat, Bygland kommune, Aust-Agder gjøres følgende endringer:

§2 skal lyde:

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: 34/1, 34/3, 34/15, 35/1, 35/2 og 48/1. kommune: Bygland

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 7008 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Bygland kommune, hos Fylkesmannen i Agder, Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

Eksisterende forskrift, Kviteflogi naturreservat

Fastsatt ved kongelig resolusjonmed hjemmel i lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven) § 34 jf. § 37 og § 62. Fremmet av Klima- og miljødepartementet.

§ 1. (formål)

Formålet med naturreservatet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av alm-lindeskog, gammel barskog og sørvendt berg og rasmark med et rikt artsmangfold og mange truede og sjeldne arter.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

§ 2. (geografisk avgrensing)

Naturreservatet berører følgende gnr./bnr.: Bygland kommune: 34/1, 34/15, 35/1, 35/2 og 48/1

Naturreservatet dekker et totalareal på ca. 6846 dekar. Grensene for naturreservatet går fram av kart datert Klima- og miljødepartementet De nøyaktige grensene for naturreservatet skal avmerkes i marka. Knekkpunktene skal koordinatfestes.

Verneforskriften med kart oppbevares i Bygland kommune, hos Fylkesmannen i Agder, Miljødirektoratet og i Klima- og miljødepartementet.

§ 3. (vernebestemmelser)

I naturreservatet må ingen foreta noe som forringer verneverdiene angitt i verneformålet. I naturreservatet gjelder følgende vernebestemmelser:

- a) Vegetasjonen, herunder døde busker og trær, er vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp (inkludert lav) eller deler av disse fra naturreservatet. Planting eller såing av trær og annen vegetasjon er forbudt.
- b) Dyrelivet, herunder reirplasser og hiområder, er vernet mot skade, ødeleggelse og unødige forstyrrelse. Utsetting av dyr er forbudt.
- c) Det må ikke iverksettes tiltak som kan endre naturmiljøet, som f.eks. oppføring av bygninger, anlegg, gjerder, eller andre varige eller midlertidige innretninger, parkering av campingvogner, brakker o.l., opplag av båter, framføring av luftledninger, jordkabler, kloakkledninger, bygging av veier, drenering og annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling og lagring av masse, utslipp av kloakk eller andre konsentrerte forurensningstilførsler, henleggelse av avfall, gjødsling, kalking og bruk av kjemiske bekjempingsmidler. Forsøpling er forbudt. Opplistingen er ikke uttømmende.
- d) Bruk av naturreservatet til større arrangementer er forbudt.

§ 4. (generelle unntak fra vernebestemmelsene)

Vernebestemmelsene i § 3 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Sanking av bær og matsopp.
- b) Jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk.
- c) Felling av store rovdyr i samsvar med gjeldende lovverk.
- d) Vedlikehold av bygninger, veier og andre anlegg og innretninger i henhold til tilstand på vernetidspunktet.
- e) Merking, rydding og vedlikehold av stier, løyper, bruer og skilt som eksisterte på vernetidspunktet.
- f) Bålbrenning med tørrkvist fra bakken eller medbrakt i samsvar med gjeldende lovverk
- g) Beiting
- h) Utsetting av saltstein.

§ 5. (regulering av ferdsel)

All ferdsel skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv og kulturminner.

I naturreservatet gjelder følgende bestemmelser om ferdsel:

- a) Motorisert ferdsel til lands og til vanns er forbudt, herunder landing og start med luftfartøy.
- b) Utenom eksisterende veier og stier avmerket på vernekartet, er bruk av sykkel, hest og kjerre samt ridning forbudt.

§ 6. (generelle unntak fra ferdselsbestemmelsene)

Ferdselsbestemmelsene i § 5 er ikke til hinder for gjennomføring av militær operativ virksomhet og tiltak i forbindelse med ambulanse-, politi-, brannvern-, rednings og oppsynsvirksomhet, samt gjennomføring av skjøtsels- og forvaltningsoppgaver som er bestemt av forvaltningsmyndigheten. Unntaket gjelder ikke øvingsvirksomhet.

Ferdselsbestemmelsene i § 5 annet ledd er ikke til hinder for:

- a) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med uttransport av syke og skadde bufe. Kjøretøy som benyttes skal være skånsomt mot markoverflaten. Det skal gis melding til ansvarlig oppsyn for verneområdet i forkant av kjøringen.
- b) Nødvendig uttransport av felt elg og hjort med lett beltekjøretøy som ikke setter varige spor i terrenget.
- c) Landing og start med Forsvarets luftfartøy.

§ 7. (spesifiserte dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til:

- a) Tiltak i forbindelse med forvaltning av vilt og fisk.
- b) Istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner, inkludert Hamregruva.
- c) Avgrenset bruk av reservatet for aktiviteter nevnt i § 3 d.
- d) Tilrettelegging og bruk av reservatet for friluftsliv og pedagogiske aktiviteter dersom det ikke er i strid med vernevedtakets formål.
- e) Oppsetting av gjerde i forbindelse med beiting.
- f) Nødvendig motorferdsel i forbindelse med aktiviteter etter § 4 d, e og h § 7 a, b og e.

§ 8. (generelle dispensasjonsbestemmelser)

Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra forskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48.

§ 9. (skjøtsel)

Forvaltningsmyndigheten, eller den forvaltningsmyndigheten bestemmer, kan iverksette tiltak for å opprettholde eller oppnå den natur- eller kulturtilstand som er formålet med vernet, jf. naturmangfoldloven § 47.

§ 10. (forvaltningsplan)

Det kan utarbeides forvaltningsplan med nærmere retningslinjer for forvaltning av naturreservatet. Forvaltningsplanen kan inneholde nærmere retningslinjer for gjennomføring av skjøtsel.

§ 11. (forvaltningsmyndighet)

Miljødirektoratet fastsetter hvem som skal ha forvaltningsmyndighet etter denne forskriften.

§ 12. (ikrafttredelse)

Denne forskriften trer i kraft straks.

Vedlegg 2 – Vernekart

Vedlegg 3 – Innkomne høringsinnspill